

שבעת ימים פרק ראשון יומא

י.

הגהות הב"ה

(א) רש"י ד"ה ב' לא לא וכו' הפתח מגולה שבשפת חצי רוחב היכל דרומי כלה המזבח והוא כנגד חצי חלל הפתח ואי קשיא שיהא שם פתח קטן וכו' והי' עשרת חמש אמות שאין אהרן נשן כנגד ימי' נדרים קלי וכלא כנגד אלמנע עזרה והמזבח טול' למקום השולחנות והנסיין וכו' דאמר להן המנוה וכו' אלמא רובא דמזבח (ב) שם ד"ה מהמזבח שירלה דהתי מדרוס לנפון דמיתחזי ליה:

רבינו הגנאל

וכי מאן הוא מדרוס ד' אליעזר בן יעקב. ובא רב ארבי ברי' רב' זיחן לאוקמה בלא הלוקה אמר. ולא לשכח אקצויי מיקצויא מאן דאמי משפון כו'. פי' אקצויי מיקצויא לומר עומדות במקצוע (משוכות) מן היות כמעט ופאן דקאי לדרוסה חוה לה בצפון ומאן דקאי בצפון חוה לה בדרום והאי דאמר צפוניות (ל צפוניות לעזרה) והאי דקרי לה דרומית דרומית לחיל. ולא קשיא ולעולם בכין דרומית דמי ארבע הוו ברחמי מתיניין. ד' לשכות היו שם במקום אחד באמצע מקצועותיו מרובעות שהם כנגד שתיים וקיימן לצפון ועזרה. ושתיים סמוכות לעזרה ושתיים סמוכות לחיל. המסובות לעזרה בקרב והסמוכות לחיל בחול. ושתיים רברי הכל שמותיהן שנין לשכת הטיילאן. ולשכת עושי לחם הפנים. וב' האחרות היא גאן קרי להו לשכת החתמות ולשכת בית המוקד. והאי תנא לא פריש על אלא בסימון. וכולן על שם בית המוקד. ומסתברא לשכת הטיילאן היא מערבית דרומית לומר שהסוכה היא לעזרה. והשונה צפונות מערבית לומר שהסוכה היא דרומית ומגולן שריא דרומית מערבית מדרומי לשכת לחם הפנים אלשכת לחם הפנים. ומשניין אמר רב הונא בריה רב' יהושע טר חשיב דרך ימין ומר חשיב דרך שמאל.

הדין עמו דהתם לא מתחזיא פתחא מתחת י"ב מעלות שזין האולם ולמזבח להכי נקט למעלה מן הסוכה לפי שאותם מעלות הם שש אמות והם כליש כנגד כניסת הסוכה שהוא כמו כן שש אמות מן הקרקע ומה שהקשה רש"י אמאי לא שני דשולחנות ככלל ננסיין וכי פלגינן כ"ה אמות י"ב ומתלה צין הכנס לכותל והשאר לשולחנות א"כ הו' ע"ד ומתלה ולא מתחזי פתחא כניסתה היסוד והסוכה לא ידענא מי דחקו לפרש כן שהספר מקשה מהנהו ב' אמות דכניסת היסוד והסוכה וממך כן הקשה מה הקשה שהי' נוכל לפרש דכפשיטות ממוצע ומה ק"י א"כ ליה מוצח ממוצע ולכל הפחות רוביה דדרוס וא"כ סתמא דמדות דלא כוונתיה

והא דמסיק אלל שמע מינה ר' אליעזר בן יעקב היא דלאמר כוליה דדרוס ולא קאמרינן דמתיניין דמדות ס"ל דרוביה דדרוס ולהכי היה כותל מורחי נמוך משום דמייכסי פיתחא כשנאמר ש"י אמות ומתלה היה בין כגש לכותל וא"כ לא יהיה לו ראייה מההיא דמיני כראב"י יש לומר משום דלא אשכחן אזליה שלג מחלוקת בהא מילתא איכא לתמן דלאמר כוליה בצפון ואיכא למ"ד כוליה דדרוס ואיכא למ"ד ממוצע ושיון דהיהו דמדות לא מתינין לאוקמה כמתן דלאמר כוליה בצפון ולא כמתן דלאמר ממוצע אין לנו לדמות מלגנז מחלוקת רביעית ולומר דקסבר דמתיניין דמדות רוביה דדרוס כיון דלא אשכחן ותגה דלאמר דהכי אלל על כרחין ראב"י היא דלאמר כוליה דדרוס ותגה שפירש רש"י הא מני ר"י היא דקאי אהואו דתמיד אין הלשון משמע כן דהכי הוה ליה למימר מאן תגא תמיד ר"י היא ועוד לשון הא מני רבי יהודה היא משמע דקאי אהך דסליק מינה ועוד כיון דלא אחא לשניי אלל דלא תקשי סתמא דתמיד אדמדות וקאמר ר"י היא אהיהו דתמיד ואין לו כח לאוקמה כוונתיה אלל משום דאשכחן דפליג אדמדות טפי הוה נוחא למימר מדאשכחן בריש פרק קדשי קדשים (נבחים דף ג'): דסתמא דתמיד קא סברא מוצח ממוצע כרבי יהודה ולא כראב"י דקסבר כוליה דדרוס קאי ועוד קשה לימא אכא שאול היא אהיהו דתמיד כמו שהוכחתי לעיל דסתמא דתמיד דפליג אסתמא דיומא אכא שאול היא ועוד שהוה מוחק הספרים דכלל הספרים גרם כמסקנה אלל לאו שמע מינה ראב"י היא שמע מינה: ובר' קא חשיב דרך שמאל. מימה לי לימא אידי ואידי דרך ימין ומתא דתמיד קא חשיב מגואי דקאי בבית המוקד גדול ופניו כנגד הלשכות ותגה דמדות קאי מאבראי בעזרות ופניו ללשכות וקל להבין ו"ל דכמסתח תמיד פרק אמר להן הממונה (דף ג') קתני בפר' שהיו מפיסין אמר להן הממונה הביאו לי טלה מלשכת וכו' ולקמן בפ"ב (דף כה.) אמר שהיו מפיסין בלשכת הגזית אלמנא דקאי מאבראי ולא קאי בבית המוקד ולהכי לא אוקמה דקאי מגואי:

היהו ללחם הפנים כזה ואין

אלא לאו שמע מינה רבי אליעזר בן יעקב היא דלאמר כוליה דדרוס ולא קאמרינן דמתיניין דמדות ס"ל דרוביה דדרוס ולהכי היה כותל מורחי נמוך משום דמייכסי פיתחא כשנאמר ש"י אמות ומתלה היה בין כגש לכותל וא"כ לא יהיה לו ראייה מההיא דמיני כראב"י יש לומר משום דלא אשכחן אזליה שלג מחלוקת בהא מילתא איכא לתמן דלאמר כוליה בצפון ואיכא למ"ד כוליה דדרוס ואיכא למ"ד ממוצע ושיון דהיהו דמדות לא מתינין לאוקמה כמתן דלאמר כוליה בצפון ולא כמתן דלאמר ממוצע אין לנו לדמות מלגנז מחלוקת רביעית ולומר דקסבר דמתיניין דמדות רוביה דדרוס כיון דלא אשכחן ותגה דלאמר דהכי אלל על כרחין ראב"י היא דלאמר כוליה דדרוס ותגה שפירש רש"י הא מני ר"י היא דקאי אהואו דתמיד אין הלשון משמע כן דהכי הוה ליה למימר מאן תגא תמיד ר"י היא ועוד לשון הא מני רבי יהודה היא משמע דקאי אהך דסליק מינה ועוד כיון דלא אחא לשניי אלל דלא תקשי סתמא דתמיד אדמדות וקאמר ר"י היא אהיהו דתמיד ואין לו כח לאוקמה כוונתיה אלל משום דאשכחן דפליג אדמדות טפי הוה נוחא למימר מדאשכחן בריש פרק קדשי קדשים (נבחים דף ג'): דסתמא דתמיד קא סברא מוצח ממוצע כרבי יהודה ולא כראב"י דקסבר כוליה דדרוס קאי ועוד קשה לימא אכא שאול היא אהיהו דתמיד כמו שהוכחתי לעיל דסתמא דתמיד דפליג אסתמא דיומא אכא שאול היא ועוד שהוה מוחק הספרים דכלל הספרים גרם כמסקנה אלל לאו שמע מינה ראב"י היא שמע מינה: ובר' קא חשיב דרך ימין ומר קא חשיב דרך שמאל וא"כ סתמא דמדות דלא כוונתיה

והא דמסיק אלל שמע מינה ר' אליעזר בן יעקב היא דלאמר כוליה דדרוס ולא קאמרינן דמתיניין דמדות ס"ל דרוביה דדרוס ולהכי היה כותל מורחי נמוך משום דמייכסי פיתחא כשנאמר ש"י אמות ומתלה היה בין כגש לכותל וא"כ לא יהיה לו ראייה מההיא דמיני כראב"י יש לומר משום דלא אשכחן אזליה שלג מחלוקת בהא מילתא איכא לתמן דלאמר כוליה בצפון ואיכא למ"ד כוליה דדרוס ואיכא למ"ד ממוצע ושיון דהיהו דמדות לא מתינין לאוקמה כמתן דלאמר כוליה בצפון ולא כמתן דלאמר ממוצע אין לנו לדמות מלגנז מחלוקת רביעית ולומר דקסבר דמתיניין דמדות רוביה דדרוס כיון דלא אשכחן ותגה דלאמר דהכי אלל על כרחין ראב"י היא דלאמר כוליה דדרוס ותגה שפירש רש"י הא מני ר"י היא דקאי אהואו דתמיד אין הלשון משמע כן דהכי הוה ליה למימר מאן תגא תמיד ר"י היא ועוד לשון הא מני רבי יהודה היא משמע דקאי אהך דסליק מינה ועוד כיון דלא אחא לשניי אלל דלא תקשי סתמא דתמיד אדמדות וקאמר ר"י היא אהיהו דתמיד ואין לו כח לאוקמה כוונתיה אלל משום דאשכחן דפליג אדמדות טפי הוה נוחא למימר מדאשכחן בריש פרק קדשי קדשים (נבחים דף ג'): דסתמא דתמיד קא סברא מוצח ממוצע כרבי יהודה ולא כראב"י דקסבר כוליה דדרוס קאי ועוד קשה לימא אכא שאול היא אהיהו דתמיד כמו שהוכחתי לעיל דסתמא דתמיד דפליג אסתמא דיומא אכא שאול היא ועוד שהוה מוחק הספרים דכלל הספרים גרם כמסקנה אלל לאו שמע מינה ראב"י היא שמע מינה: ובר' קא חשיב דרך ימין ומר קא חשיב דרך שמאל וא"כ סתמא דמדות דלא כוונתיה

ויבר' קא חשיב דרך שמאל. מימה לי לימא אידי ואידי דרך ימין ומתא דתמיד קא חשיב מגואי דקאי בבית המוקד גדול ופניו כנגד הלשכות ותגה דמדות קאי מאבראי בעזרות ופניו ללשכות וקל להבין ו"ל דכמסתח תמיד פרק אמר להן הממונה (דף ג') קתני בפר' שהיו מפיסין אמר להן הממונה הביאו לי טלה מלשכת וכו' ולקמן בפ"ב (דף כה.) אמר שהיו מפיסין בלשכת הגזית אלמנא דקאי מאבראי ולא קאי בבית המוקד ולהכי לא אוקמה דקאי מגואי:

אלא לאו שמע מינה רבי אליעזר בן יעקב היא דלאמר כוליה דדרוס ולא קאמרינן דמתיניין דמדות ס"ל דרוביה דדרוס ולהכי היה כותל מורחי נמוך משום דמייכסי פיתחא כשנאמר ש"י אמות ומתלה היה בין כגש לכותל וא"כ לא יהיה לו ראייה מההיא דמיני כראב"י יש לומר משום דלא אשכחן אזליה שלג מחלוקת בהא מילתא איכא לתמן דלאמר כוליה בצפון ואיכא למ"ד כוליה דדרוס ואיכא למ"ד ממוצע ושיון דהיהו דמדות לא מתינין לאוקמה כמתן דלאמר כוליה בצפון ולא כמתן דלאמר ממוצע אין לנו לדמות מלגנז מחלוקת רביעית ולומר דקסבר דמתיניין דמדות רוביה דדרוס כיון דלא אשכחן ותגה דלאמר דהכי אלל על כרחין ראב"י היא דלאמר כוליה דדרוס ותגה שפירש רש"י הא מני ר"י היא דקאי אהואו דתמיד אין הלשון משמע כן דהכי הוה ליה למימר מאן תגא תמיד ר"י היא ועוד לשון הא מני רבי יהודה היא משמע דקאי אהך דסליק מינה ועוד כיון דלא אחא לשניי אלל דלא תקשי סתמא דתמיד אדמדות וקאמר ר"י היא אהיהו דתמיד ואין לו כח לאוקמה כוונתיה אלל משום דאשכחן דפליג אדמדות טפי הוה נוחא למימר מדאשכחן בריש פרק קדשי קדשים (נבחים דף ג'): דסתמא דתמיד קא סברא מוצח ממוצע כרבי יהודה ולא כראב"י דקסבר כוליה דדרוס קאי ועוד קשה לימא אכא שאול היא אהיהו דתמיד כמו שהוכחתי לעיל דסתמא דתמיד דפליג אסתמא דיומא אכא שאול היא ועוד שהוה מוחק הספרים דכלל הספרים גרם כמסקנה אלל לאו שמע מינה ראב"י היא שמע מינה: ובר' קא חשיב דרך ימין ומר קא חשיב דרך שמאל וא"כ סתמא דמדות דלא כוונתיה

אלל לאו שמע מינה ראב"י היא. ואיכתי ליה במעלה ימירה ולא מוצח דדרוס קאי וכל חצי חלל הפתח מגולה (ב). ואי קשיא היכי מתוקמה סתמא מדות אליבא הא שמעיין מהא סתמא שאולל המוצח שבע אמות בצפון על כרחין הכי מפרשי' הני עשרים ומתשה אמות שאתה נותן שאין בין כגש לתלת אלל ממשא אמות ומתלה והכגש והמוצח ששים ושמים הכי המוצח כולו דדרוס קאי וכולו כנגד אלמנע עזרה והמזבח כולו למקום הנסיין. וא"כ אם כן שלא דקדק התנא לחלקו לחלצין ויש לך להרבות ולמעט להיכן שתרצה כר"י נמי מליה מוקמת לה ייהא מוצח ממוצע כאלמנע עזרה כולו כן עשרים ואלת ומתלה מהם בין כגש לכותל והכגש שלשים וחצי המוצח ששה עשר נמצא אלמנעו של מוצח לכוף ס"ו ומתלה שהוא אלמנע עזרה הא לא מליה אמרת שלא יהו מקום השולחנות והנסיין אלל שלג ומתלה. ובעיני גריאה לפרש הא דרב אלח דבר אהבה וכל הסוגיא בלשון אחר רב אלח דבר אהבה אמר הא מני אמתיניין דתמיד אמר להם הממונה קאי דרמיא מדות עליוה מתיניין דתמיד דפליגי אסתמא דמדות ר"י היא דשמעיין ליה דפליג אסתמא דמדות דמיני ר"י אומר מוצח ממוצע וכו' ואי ס"ד מדות ר"י היא מי משכחת לה והא תנן כו' אלמנא רוביה דמוצח דדרוס קאי שמע מינה ולא גרסינן אלל לאו שמע מינה ר"י היא והכי פירושו שמע מינה מדות לאו ר' יהודה היא: רב אלח דבר יאחק אמר הא לשכח העללים אקצויי מקצויי. בשחי המקצועות גרמית שארוכה היא ועומדת כמערכת ומארכת לגד הלשון ודרוס עד קרוב למקצועות שמכאן ומכאן: ורואי מלשון מיתחזיא ליה. שמשוכה לגד דרוס יומר: ורואי מדרוס מיתחזיא ליה. משוכה לגד לפון: מספכרא דבמערכות דרומים כוה. טפי ומודי זה תגא דתמיד אלל דנקיט קידרא (ב) מדרוס לנפון מיתחזי ליה דרך הילוכו כאילו הוא בצפון: מדרמיין לחם הפנים. דהוה קלקא דעמיה שהוא מונה והולך דרך ימין מלפון למערב וממערב לדרוס ומדרוס למוצח לשכת הטללים בצפונות מערבית לשכת החתמות כמערכת דרומית לשכת בית המוקד כדרומית מורחית לשכת לחם הפנים כמורחית צפונות והוה רמיין עלה מעמי' דמדות דקמי דרומית מורחית היא הימנה לשכת לחם הפנים: ומשניין אמר רב הונא בריה רב' יהושע. תגא דמדות קא חשיב דרך ימין כמערכת כרביה דקאזיל ומני מדרוס למוצח וממורה לנפון ומלפון למערב וממערב לדרוס והגא להקוף כפיב כל הבית ומקוף דרך ימין מנחון זהו סדר הקפתו ומתיניין דתמיד דלא פירש מידי איכא למימר דדרך שמאל מנה ומו לא תיקשי מידי מהשתא:

ויבר' קא חשיב דרך שמאל. מימה לי לימא אידי ואידי דרך ימין ומתא דתמיד קא חשיב מגואי דקאי בבית המוקד גדול ופניו כנגד הלשכות ותגה דמדות קאי מאבראי בעזרות ופניו ללשכות וקל להבין ו"ל דכמסתח תמיד פרק אמר להן הממונה (דף ג') קתני בפר' שהיו מפיסין אמר להן הממונה הביאו לי טלה מלשכת וכו' ולקמן בפ"ב (דף כה.) אמר שהיו מפיסין בלשכת הגזית אלמנא דקאי מאבראי ולא קאי בבית המוקד ולהכי לא אוקמה דקאי מגואי:

אלא לאו שמע מינה ראב"י היא. ואיכתי ליה במעלה ימירה ולא מוצח דדרוס קאי וכל חצי חלל הפתח מגולה (ב). ואי קשיא היכי מתוקמה סתמא מדות אליבא הא שמעיין מהא סתמא שאולל המוצח שבע אמות בצפון על כרחין הכי מפרשי' הני עשרים ומתשה אמות שאתה נותן שאין בין כגש לתלת אלל ממשא אמות ומתלה והכגש והמוצח ששים ושמים הכי המוצח כולו דדרוס קאי וכולו כנגד אלמנע עזרה והמזבח כולו למקום הנסיין. וא"כ אם כן שלא דקדק התנא לחלקו לחלצין ויש לך להרבות ולמעט להיכן שתרצה כר"י נמי מליה מוקמת לה ייהא מוצח ממוצע כאלמנע עזרה כולו כן עשרים ואלת ומתלה מהם בין כגש לכותל והכגש שלשים וחצי המוצח ששה עשר נמצא אלמנעו של מוצח לכוף ס"ו ומתלה שהוא אלמנע עזרה הא לא מליה אמרת שלא יהו מקום השולחנות והנסיין אלל שלג ומתלה. ובעיני גריאה לפרש הא דרב אלח דבר אהבה וכל הסוגיא בלשון אחר רב אלח דבר אהבה אמר הא מני אמתיניין דתמיד אמר להם הממונה קאי דרמיא מדות עליוה מתיניין דתמיד דפליגי אסתמא דמדות ר"י היא דשמעיין ליה דפליג אסתמא דמדות דמיני ר"י אומר מוצח ממוצע וכו' ואי ס"ד מדות ר"י היא מי משכחת לה והא תנן כו' אלמנא רוביה דמוצח דדרוס קאי שמע מינה ולא גרסינן אלל לאו שמע מינה ר"י היא והכי פירושו שמע מינה מדות לאו ר' יהודה היא: רב אלח דבר יאחק אמר הא לשכח העללים אקצויי מקצויי. בשחי המקצועות גרמית שארוכה היא ועומדת כמערכת ומארכת לגד הלשון ודרוס עד קרוב למקצועות שמכאן ומכאן: ורואי מלשון מיתחזיא ליה. שמשוכה לגד דרוס יומר: ורואי מדרוס מיתחזיא ליה. משוכה לגד לפון: מספכרא דבמערכות דרומים כוה. טפי ומודי זה תגא דתמיד אלל דנקיט קידרא (ב) מדרוס לנפון מיתחזי ליה דרך הילוכו כאילו הוא בצפון: מדרמיין לחם הפנים. דהוה קלקא דעמיה שהוא מונה והולך דרך ימין מלפון למערב וממערב לדרוס ומדרוס למוצח לשכת הטללים בצפונות מערבית לשכת החתמות כמערכת דרומית לשכת בית המוקד כדרומית מורחית לשכת לחם הפנים כמורחית צפונות והוה רמיין עלה מעמי' דמדות דקמי דרומית מורחית היא הימנה לשכת לחם הפנים: ומשניין אמר רב הונא בריה רב' יהושע. תגא דמדות קא חשיב דרך ימין כמערכת כרביה דקאזיל ומני מדרוס למוצח וממורה לנפון ומלפון למערב וממערב לדרוס והגא להקוף כפיב כל הבית ומקוף דרך ימין מנחון זהו סדר הקפתו ומתיניין דתמיד דלא פירש מידי איכא למימר דדרך שמאל מנה ומו לא תיקשי מידי מהשתא:

(א) ופי' נחמן כן דף ס"ב כגס ר' משה דיסקלו.

תור' ישינים
האי לשכח אקצויי מיקצויא וכו' הקשה רביא תגה ליה דקמי לתמן קי לשי ליה רביה המוקד היא לפיטו של עזרה וא"כ היה אז דרוס בית המוקד לפנין דהמזבח וא"כ ה"ל דקאמר בתמי' דלשכת טללים הימנה מקצועות לפניות מערבית היינו לפניות מערבית דעזרה כהוה מערבית דרומית של גבית המוקד היינו דקאמר בתמי' דלשכת טללים מערבית דרומית דלשכת המוקד קאי (ב) נמי וכו' אחי (נמי) שפיר מלחם הפנים דקאמי ל"י דמדות בקרן מרחית דרומית ובתחת חשיב ליה רביעית כקרן [מרחית] לפיות דהא דחשיב ליה דמדות בקרן מרחית דרומית היינו מרחית דרומית דבית המוקד שיהא לפיות [מרחית] של עזרה ואפי נמי שפיר הא דקמי בתמי' לשכת בית המוקד ולשכת החתמות דלא חשיב הכי שאלמן שיהיו לנבון היו בעזרה ובמדות חשיב לשכת עשה גזי בית מיתחזיא אפי מוכח ולשכת בית העזרה דלא חשיב הכי ואין וי קושא ללל כי אין לו למחא לשכת לחם הפנים ולשכת טלה בקרן כגזיה ובבית המוקד שפיר לא היו אלל כאלת מן ומתיני' מספקת בין שתיים וא"כ היאך היו שם ד' לשכות והלא לא היו שם ועוד ופי' היו ארבע העזרות ויתם בית המוקד ומשניין בלשכות וא"י דלא היו כן ולפי' פי' דהיי' שפיר דלא פריך אלל מלשכת טלה בקרן ומלחם הפנים שגל קשה לרבי דלמאי לא חשיב נמי לחם הפנים דאקצויי מילתא כמו גבי לשכת טלה בקרן:

הטבילה דליכא למימר הני אחרוני ניהו א"כ הו' שם לשכות ואי אמרת אדי ואידי דרך ימין קא חשיב א"כ כן כהיהו צקן מורחית דרומית ובהיהו דמדות כי חשבת דרך ימין משמע דאותם שמי לשכות היו אחת בקרן מורחית צפונות ואחת בקרן מערבית צפונות מיהו הא קשיא לן מנא ליה הא דקאמרינן מספכרא דבקרן מערבית דרומית הואי דילמא צפונות מערבית הואי ואפי"ה מיתרגל שפיר

א) פי' טיי' כאן דיה הוא לשכת דרוי"ק.
ב) ומגבר ריטו א"ל ירשנ קושית' תמי' לעיל ט"ז ד"ה דרומית ממוצח ע"ס.

היהו ללחם הפנים כזה ואין